

ZAKON BR. 08/L-182**O UPRAVNIM SPOROVIMA****Skupština Republike Kosovo,**

Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O UPRAVNIM SPOROVIMA

**POGLAVLJE I.
OPŠTE ODREDBE****POTPOGLAVLJE I.
CILJ I DELOKRUG PRIMENE****Član 1.
Cilj**

Cilj ovog zakona je da obezbedi sudsku zaštitu subjektivnih prava i pravnih interesa subjekata prava protiv nezakonitih postupanja ili nepostupanja učinjenih u vršenju javnih ovlašćenja, kao i zakonitost u vršenju ovog ovlašćenja.

**Član 2.
Delokrug primene**

1.Ovaj zakon utvrđuje načela, pravila i postupak sudskog rešavanja upravnih sporova (u daljem tekstu: „upravno suđenje“).

2.Ovaj zakon se primenjuje na upravno suđenje, bez obzira na to koji nadležan sud presuđuje predmet.

3.Za sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se odredbe zakona o parničnom postupku, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

**Član 3.
Definicije**

1.Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1.Normativni podzakonski akt – akt koji se donosi na osnovu izričitog ovlašćenja zakona koji je usvojen u Skupštini, kojim se utvrđuju obavezna pravila ponašanja u apstraktnom i opštem smislu;

1.2.Druga upravna radnja – stvarni akt i radnja za ispunjavanje javne usluge od opšteg interesa, u skladu sa relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku, koje su donete zajedno.

2.Ostali izrazi i pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu imaju isto značenje kao što je propisano ili uređeno relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku ili važećim zakonom parničnom postupku, u kontekstu u kome se koriste.

Član 4. Upravni spor

Pod upravnom sudskom nadležnošću spadaju svi sporovi iz javnog prava osim onih koji su ustavne prirode iz nadležnosti Ustavnog suda.

POTPOGLAVLJE II. OPŠTA NAČELA SUĐENJA U UPRAVNIM SPOROVIMA

Član 5. Načelo zakonitosti

Nadležni sud razmatra spor i odlučuje na osnovu Ustava i zakona.

Član 6. Načelo pravičnog suđenja i suđenja u razumnom roku

- 1.Sud odlučuje na osnovu redovnog sudskog postupka u skladu sa ustavnim i zakonskim odredbama.
- 2.Sud vodi sudski postupak brzo i bez odlaganja, izbegavajući nepotrebne radnje i troškove, sprečavajući zloupotrebu prava stranaka i drugih učesnika u postupku, te donosi odluku u razumnom roku shodno zakonom utvrđenim rokovima.

Član 7. Načelo izjašnjavanja stranaka

Sud osigurava strankama efektivnu i jednaku mogućnost izjašnjavanja i iznošenja svojih stavova o svakom činjeničnom i pravnom pitanju neophodnom za rešavanje upravnog spora, kao i o navodima drugih učesnika u postupku.

Član 8. Načelo usmene rasprave

- 1.U rešavanju upravnog spora stranke imaju pravo na sudsku raspravu u najmanje jednoj od instanca suđenja.
- 2.Sud razmatra upravni spor bez održavanja sudske rasprave samo u slučajevima koji su izričito propisani ovim zakonom.

Član 9. Načelo pomoći, poučavanja, posredovanja i poravnjanja

- 1.Sud vodi računa o tome da neznanje i neukost učesnika u upravnom sporu ne narušavaju njihova zakonska prava.
- 2.U svakoj fazi postupka sud mora pružiti učesnicima u postupku dovoljna i jasna objašnjenja kako bi osigurao da nijedna tvrdnja ili sredstvo dokazivanja potrebno za zaštitu njihovih prava ili interesa ne ostane nepoznat zbog njihovog nedostatka iskustva u pravnim pitanjima i kako bi osigurao da se svaki formalni nedostatak u podnescima učesnika, koji bi doveo do njegovog neprihvatanja, dopuni ili normalno pojasni.
- 3.Sud poučava stranke u postupku da spor mogu rešiti u postupku posredovanja u skladu sa zakonom.
- 4.Sud tokom čitavog postupka i kada priroda predmeta to dozvoljava, čini sve napore, ali ne

narušavajući svoju nepristrasnost, da upravni spor reši poravnanjem stranaka u postupku.

POGLAVLJE II. UREĐENJE, NADLEŽNOST I SASTAV U SUĐENJU

Član 10. Uređenje i nadležnost

1. Uređenje sudskog sistema ili sudova nadležnih za rešavanje upravnog spora, odgovarajuća nadležnost ili ovlašćenje uređuje se posebnim zakonom.
2. Osim ako zakonom izričito nije drugačije određeno, svi upravni sporovi se prvo rešavaju u prvom stepenu.
3. Osim ako zakonom izričito nije drugačije određeno, žalbe na prvostepene odluke se rešavaju u drugom stepenu.
4. Vrhovni sud odlučuje po reviziji i u prvom i jedinom stepenu po tužbi za ukidanje normativnog podzakonskog akta.

Član 11. Sastav u suđenju

1. Osim ako zakonom izričito nije drugačije predviđeno, na upravnom suđenju u prvom stepenu, predmet sudi jedan (1) sudija profesionalac.
2. Na upravnom suđenju u drugom stepenu, predmet se sudi, uvek, u veću od troje (3) sudija profesionalaca.
3. Vrhovni sud sudi u veću od troje (3) sudija.
4. U svim slučajevima kada se sudi u veću, veće imenuje jednog od sudija za sudiju izvestioca u predmetu.

Član 12. Prosleđivanje predmeta drugim sudovima i sukob nadležnosti

1. Sud koji je primio tužbu za koju utvrdi da nije u njegovoj nadležnosti, rešenjem se, bez odlaganja, oglašava nenadležnim i predmet prosleđuje sudu koji je po zakonu nadležan za predmet.
2. Ako jedna od stranaka istakne prigovor na nenadležnost suda koji je primio predmet i tvrdi da je predmet u nadležnosti nekog drugog suda, sud rešenjem, bez odlaganja, odlučuje o nadležnosti. Na ovo rešenje može se izjaviti posebna žalba u roku od sedam (7) dana neposredno višem sudu i koji je zajednički za oba predmetna suda.
3. Ako prvi i drugi sud ne prihvate nadležnost za predmet, sud kome je predmet prosleđen shodno stavu 1. ovog člana, mora odmah stvar proslediti na odlučivanje o sukobu nadležnosti višem sudu i koji je zajednički za oba predmetna suda.
4. Protiv odluke višeg suda koji odlučuje o sukobu nadležnosti nije dozvoljena žalba.

**POGLAVLJE III.
TUŽBE I PROCESNI USLOVI ZA NJIHOVO PODNOŠENJE**

**POTPOGLAVLJE I.
OPŠTE ODREDBE**

**Član 13.
Vrste tužbi**

1.U upravnom sporu tužilac može zatražiti:

- 1.1.poništaj upravnog akta (u daljem tekstu: „tužba za poništaj“);
- 1.2.donošenje upravnog akta (u daljem tekstu: „tužba za donošenje upravnog akta“);
- 1.3.obustavu ili vršenje druge upravne radnje (u daljem tekstu: „tužba protiv druge upravne radnje“);
- 1.4.oglašenje upravnog akta koji više ne proizvodi posledice nezakonitim ili oglašenje stvarnog akta izvršenim, neizvršenim ili zadocnelim ili oglašenje pravnog odnosa postojećim ili nepostojećim (u daljem tekstu „deklarativna tužba“);
- 1.5.naknadu nepravredne štete (u daljem tekstu: „tužba za naknadu štete“);
- 1.6.ukidanje normativnog podzakonskog akta (u daljem tekstu „tužba protiv normativnog podzakonskog akta“);
- 1.7.pojasnj enje ili rešavanje sukoba nadležnosti javnog organa (u daljem tekstu „tužba za nadležnost“);
- 1.8.rešavanje sporova koji se odnose na punovažnost, obim posledica, tumačenje ili ispunjenje upravnog ugovora (u daljem tekstu: „tužba u vezi sa upravnim ugovorom“).

**POTPOGLAVLJE II.
PREDMET I PROCESNI USLOVI ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA PONIŠTAJ, TUŽBE
ZA DONOŠENJE UPRAVNOG AKTA, TUŽBE PROTIV DRUGE UPRAVNE RADNJE,
DEKLARATIVNE TUŽBE I TUŽBE ZA NAKNADU ŠTETE**

**Član 14.
Tužba za poništaj**

- 1.Tužbom za poništaj tužilac traži delimični ili potpuni poništaj upravnog akta za koji tvrdi da je nezakonit i da narušava njegova zakonska prava ili pravne interese.
- 2.Delimični poništaj može obuhvatiti i delimičnu izmenu upravnog akta kojim se tužiocu nameće novčana obaveza, umanjujući iznos obaveze.

**Član 15.
Tužba za donošenje upravnog akta**

- 1.Tužbom za donošenje upravnog akta tužilac traži obavezivanje uprave da donese upravni akt zatražen u upravnom postupku, koji je uprava izričito odbila ili za koji je uprava ćutala i za koji tužilac tvrdi da ima pravo.
- 2.Tužba za donošenje upravnog akta o kome je uprava ćutala može se podneti samo u slučajevima

kada se ne primenjuje načelo prećutnog odobravanja, u skladu sa odredbama relevantnog zakona o opštem upravnom postupku.

Član 16.

Tužba protiv druge upravne radnje

1. Tužbom protiv druge upravne radnje tužilac traži da se uprava obaveže:

1.1. da obustavi vršenje druge upravne radnje za koju tužilac tvrdi da narušava njegova zakonska prava ili pravne interese zbog nezakonitosti; ili

1.2. da izvrši drugu upravnu radnju za koju tužilac tvrdi da uprava nije izvršila uprkos obavezi i na čije izvršenje tužilac tvrdi da ima pravo.

2. Tužba protiv radnje ili nepostupanja radi ispunjenja javne usluge od opšteg interesa može se podneti samo ako ne postoji drugi oblik pravne zaštite.

Član 17.

Iscrpljivanje redovnih upravnih pravnih lekova

1. Tužba za poništaj, tužba za donošenje akta i tužba protiv druge upravne radnje mogu se podneti samo nakon iscrpljivanja redovnih upravnih pravnih lekova prema relevantnom zakonu o opštem upravnom postupku.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, tužba se može podneti neposredno sudu bez potrebe iscrpljivanja upravnih pravnih lekova, u sledećim slučajevima:

2.1. ako u upravnom postupku ne postoji nadređeni organ;

2.2. ako su upravnim aktom koji rešava žalbu povređena prava i pravni interesi trećeg lica; ili

2.3. ako je izričito predviđeno zakonom.

Član 18.

Rok za podnošenje tužbe za poništaj i tužbe za donošenje upravnog akta

1. Tužba za poništaj upravnog akta i tužba za donošenje upravnog akta koja je izričito odbijena može se podneti u roku od trideset (30) dana od:

1.1. saopštenja odluke kojom je rešena upravna žalba, ili protoka roka za obaveštenje o odluci kojom je rešena upravna žalba; ili

1.2. obaveštenja o prvostepenom upravnom aktu, ukoliko iscrpljivanje upravnih pravnih lekova nije uslov za prihvatanje tužbe.

2. Tužbu za poništaj upravnog akta tužilac može podneti u roku od dva (2) meseca od dana prijema ili dana kada je na bilo kakav drugi način trebao imati saznanja o istom, postupajući oprezno, ako:

2.1. je tužilac drugo lice, različito od onih kojima je akt upućen i ako iscrpljivanje pravnih lekova nije uslov za prihvatanje tužbe; ili

2.2. je tužba podneta neposredno protiv akta kojim je rešena upravna žalba koja se upućuje drugom subjektu prava i koji po prvi put ugrožava tužioca.

3. Tužba za donošenje upravnog akta u slučaju ćutanja uprave može se podneti u roku od trideset (30) dana od dana saopštavanja odluke kojom je rešena upravna žalba.

4. Tužba za donošenje upravnog akta u slučaju ćutanja uprave može se podneti ne ranije od deset (10) dana i ne kasnije od četrdeset (40) dana:

4.1. od protoka roka za saopštenje odluke kojom je rešena upravna žalba; ili

4.2. od protoka roka za saopštenje upravnog akta, ako iscrpljivanje upravnih pravnih lekova nije uslov za prihvatanje tužbe.

5. Rokovi predviđeni ovim članom se udvostručuju ako se upravni akt pobija neposredno pred sudom ili odluka kojom je rešena upravna žalba ne sadrži jasne i tačne informacije o pravnim lekovima.

Član 19.

Rok za podnošenje tužbe protiv druge upravne radnje

1. Tužba za izvršenje ili obustavu druge upravne radnje može se podneti u roku od trideset (30) dana od dana saopštavanja odluke kojom je rešen upravni prigovor ili protoka roka za saopštenje odluke kojom je rešen upravni prigovor.

2. Tužba za obustavu druge upravne radnje iz podstava 1.1. člana 16. ovog zakona, ako iscrpljivanje upravnog prigovora nije uslov za prihvatanje tužbe, može se podneti u roku od trideset (30) dana od dana kada je tužilac primio ili je trebao primiti saopštenje o drugoj upravnoj radnji kojoj se protivi, ali ne kasnije od šest (6) meseci od dana izvršenja radnje ili početka njenog izvršenja.

3. Ako iscrpljivanje upravnog prigovora nije uslov za prihvatanje tužbe, tužba za izvršenje druge upravne radnje iz podstava 1.2. člana 16. ovog zakona može se podneti u roku od četiri (4) meseca od dana podnošenja zahteva za izvršenje druge upravne radnje, u slučaju nepostupanja uprave.

4. Rok iz stava 1. ovog člana se udvostručuje ako odluka kojom je rešen upravni prigovor ne sadrži jasne i tačne informacije o pravnim lekovima.

Član 20.

Deklarativna tužba

1. Deklarativnom tužbom tužilac traži:

1.1. oglašenje upravnog akta koji je prestao da proizvodi pravne posledice nezakonitim;

1.2. oglašenje izvršenog stvarnog akta nezakonitim, traženog stvarnog akta neizvršenim ili zadocnelim; ili

1.3. oglašenje upravnog akta postojećim ili nepostojećim ili pravnog odnosa upravnog prava i preciziranje prava i obaveza tužioca koji je objekat u ovom odnosu.

2. Deklarativna tužba može se podneti ako tužilac ima opravdani interes za oglašenje shodno stavu 1. ovog člana.

3. Deklarativna tužba se ne može podneti ako tužilac može podneti drugu tužbu shodno čl. 14. do 16. ovog zakona.

4. Deklarativna tužba iz podstava 1.3. ovog člana se ne može podneti ako uprava još nije izvršila upravna ovlašćenja.

5. Ako je nakon podnošenja tužbe u skladu sa čl. 14. do 16. ovog zakona, upravni akt prestao da proizvodi pravne posledice, pobijeni stvarni akt je zabranjen, odnosno traženi stvarni akt je izvršen, tužilac može izmeniti tužbu u deklarativnoj tužbi u skladu sa podstavom 1.1. ili 1.2. ovog člana.

6. Deklarativna tužba se može podneti u svako vreme, sve dok postoji opravdani interes tužioca.

Član 21. **Tužba za naknadu štete**

1. Tužbom za naknadu štete tužilac traži naknadu za nepravednu štetu nastalu usled prinudnog vršenja ili neizvršenja upravne radnje.

2. Tužba za naknadu štete može se podneti kao supsidijarni zahtev zajedno sa ili tokom suđenja po jednoj od tužbi iz čl. 14, 15, 16. i 20. ovog zakona.

3. Tužba za naknadu štete može se podneti i zasebno, ali nakon suđenja po tužbama iz čl. 14, 15, 16. i 20. ovog zakona.

4. U slučajevima iz stava 3. ovog člana, tužba zastareva u roku propisanom odredbama važećeg zakona, a teče od dana kada je oštećeni saznao za postojanje i obimu štete, te za upravu koja ju je prouzrokovala.

Član 22. **Aktivna legitimacija**

1. Pravo podnošenja tužbi iz čl. 14, 15, 16. i 20. ovog zakona ima:

1.1. svako fizičko ili pravno lice koje tvrdi da mu je zakonsko pravo ili pravni interes povređen činjenjem ili nečinjenjem uprave;

1.2. nosioci kolektivnih interesa ili širih interesa javnosti, ako ispunjavaju uslove da budu stranke u upravnom postupku, ako tvrde da su povređeni kolektivni ili širi interesi javnosti; ili

1.3. javni organ izričito ovlašćen posebnim zakonom i radi zaštite javnog interesa u slučajevima predviđenim tim zakonom.

2. Osim ako posebnim zakonom izričito nije drugačije predviđeno, javni organ ne može podneti tužbu protiv akta nadređenog organa donetog u rešavanju upravnog pravnog leka protiv akta ili druge upravne radnje samog javnog organa.

3. Nadređeni organ u smislu stava 2. ovog člana je organ koji, u skladu sa zakonom, ima ovlašćenja hijerarhijske kontrole nad organom nadležnim za donošenje akta i koji je zadužen da se uključi u postupak preispitivanja upravnog pravnog leka.

4. Pravo na podnošenje tužbe iz člana 21. ovog zakona ima svako fizičko ili pravno lice koje tvrdi da je nepravedno oštećeno vršenjem ili neizvršenjem upravne radnje.

5. Nosilac kolektivnih interesa, shodno ovom članu, može ostvariti pravo na tužbu ili da se umeša u započeto suđenje, čak i u ime jednog od svojih članova, uz saglasnost istog.

Član 23. **Pasivna legitimacija**

1. Kao pravilo, tuženi u tužbama protiv uprave je javni organ koje je doneo, odbio ili prećutao izdavanje traženog upravnog akta ili je izvršio ili nije izvršio drugu pobijanu upravnu radnju.

2. Izuzetno, tuženi je javni organ koji je rešio upravni pravni lek, ako je do povrede zakonskog prava ili pravnog interesa tužioca došlo po prvi put odlukom kojom je rešen upravni pravni lek.

Član 24. **Ostali uslovi za podnošenje tužbe**

Posebnim zakonom mogu se predvideti dodatni uslovi za podnošenje tužbe.

POTPOGLAVLJE III. **PREDMET I PROCESNI USLOVI ZA PODNOŠENJE DRUGIH TUŽBI**

Član 25. **Tužba za ukidanje normativnog podzakonskog akta**

1. Tužbom za ukidanje normativnog podzakonskog akta tužilac traži oglašenje određene odredbe normativnog podzakonskog akta ili normativnog podzakonskog akta u celosti nezakonitim, te i njihovo ukidanje.

2. Tužba za ukidanje normativnog podzakonskog akta može se podneti ako fizičko ili pravno lice tvrdi da je akt u suprotnosti sa zakonom i da sledstveno krši ili će ubuduće povrediti njegova zakonska prava ili pravne interese.

3. Nosioци kolektivnih interesa ili širih interesa javnosti mogu takođe podneti ovu tužbu ako tvrde da je taj akt u suprotnosti sa zakonom i da sledstveno krši ili će ubuduće povrediti kolektivni interes, odnosno širi interes javnosti.

4. Tužbu može podneti i javni organ ovlašćen posebnim zakonom i za slučajeve predviđene tim zakonom.

5. U tužbi protiv normativnog podzakonskog akta tuženi je javni organ koji je doneo akt.

6. Tužba za ukidanje normativnog podzakonskog akta se ne može podneti ako je o ustavnosti istog normativnog podzakonskog akta ili o njegovim odredbama odlučio Ustavni sud ili je podnet zahtev tom sudu i odluka još nije doneta. Ako se u toku suđenja po ovom zakonu Ustavnom sudu podnese zahtev, isto se obustavlja do odluke Ustavnog suda.

7. Tužba za ukidanje normativnog podzakonskog akta podnosi se u svako vreme dok je akt na snazi, čak i nakon usvajanja, ali pre obaveznog objavljivanja akta u cilju njegovog stupanja na snagu.

Član 26. **Tužbe u vezi sa upravnim ugovorima**

1. Za rešavanje sporova u pogledu punovažnosti, tumačenja, ispunjavanja ili raskida upravnog ugovora predviđenih relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku može se podneti jedna od sledećih tužbi:

1.1. treće lice, koje tvrdi da su mu povređena zakonska prava ili pravni interesi, može tražiti da se oglasi da ugovor, zamenski ugovor ili ugovor između javnih organa, čiji nije bio stranka, ne proizvodi pravne posledice. Ova tužba se može podneti u opštem roku zastarelosti od tri (3) godine od kada je treće lice saznalo ili je trebalo imati saznanja o upravnom ugovoru;

1.2. svaka od strana u upravnom ugovoru može tražiti oglašavanje ugovora nevažećim iz razloga predviđenih relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku u roku od šezdeset (60) dana od dana njegovog potpisivanja;

1.3. svaka od strana u upravnom ugovoru može podneti tužbu u skladu sa relevantnim zakonom o obligacionim odnosima za tumačenje, ispunjenje ili podneti tužbu za raskid ugovora od strane privatne stranke ili javnog organa u drugim slučajevima od onih predviđenih

stavom 4. člana 66. relevantnog zakona o opštem upravnom postupku.

2. Izuzetno, ako stranka koja nije javni organ u zamenskom ugovoru traži njegovo ispunjenje, može se podneti tužba za donošenje upravnog akta shodno članu 15. ovog zakona.

Član 27. Tužba za nadležnost

1. Tužbom za nadležnost tužilac traži utvrđivanje nadležne uprave između dve uprave u sukobu.
2. Tužba za nadležnost, kao zasebna tužba, podnosi se u slučaju prema relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku, kada organi u sukobu nemaju zajednički nadređeni organ, svaki od organa u sukobu.
3. Svaka uprava u sporu ima pravo da podnese tužbu protiv druge uprave.
4. Tužba za nadležnost može se podneti u bilo koje vreme.

POGLAVLJE IV. OPŠTE ODREDBE SUDSKOG POSTUPKA

POTPOGLAVLJE I. ELEKTRONSKA SREDSTVA

Član 28. Upotreba elektronskih sredstava u sudskom postupku

1. Svi sudski postupci se upisuju u Informacioni sistem za upravljanje predmetima.
2. Stranke mogu sudu dostaviti elektronska dokumenta. Sud može stranci proslediti elektronska dokumenta, ako je stranka prethodno dala saglasnost.
3. Sudski spisi i dokumenta dostavljena sudu mogu se čuvati u elektronskom obliku.
4. Sud može odlučiti da se ročište održi putem komunikacije na daljinu ili u hibridnoj formi, ako se stranka s tim saglasi.
5. Sudski savet Kosova podzakonskim aktom utvrđuje posebne kriterijume i tehničke specifikacije za evidentiranje postupka i podataka u Informacionom sistemu za upravljanje predmetima, za elektronsku komunikaciju i elektronsko rukovanje dokumentima, kao i za održavanje ročišta putem komunikacije na daljinu i u hibridnoj formi.

POTPOGLAVLJE II. UČESNICI I PROCESNA SPOSOBNOST

Član 29. Procesna sposobnost u upravnom suđenju

1. Procesna sposobnost u upravnom suđenju uređuje se odredbama važećeg zakona o parničnom postupku.
2. Izuzetno, nosioci širih interesa javnosti su procesno sposobni i u odsustvu pravnog subjektiviteta pod uslovom da poseduju stabilnu organizaciju i zadovoljavajući nivo zastupanja šireg interesa javnosti koji se štiti tužbom.

3. Javni organ je procesno sposoban po sili zakona – ex lege.

4. Osim ako posebnim zakonom izričito nije drugačije predviđeno, javni organ zastupa državni službenik koji obavlja dužnost u tom organu, koga ovlasti rukovodilac. Javni organ može zastupati i službenik druge institucije koji je ovlašćen u tu svrhu. Ovlašćenje se daje po zakonu ili pismeno.

Član 30. Stranke i poziv trećem licu

1. Učesnici u upravnom suđenju su:

1.1. glavne stranke, naime tužilac i tuženi; i

1.2. svako fizičko ili pravno lice ili drugi subjekt koji ima pravo da podnese tužbu prema ovom zakonom, koji se umeša ili se poziva u sudskom postupku (u daljem tekstu: „treće lice“).

2. Kada sud oceni da treće lice koje ima zakonska prava ili pravne interese u vezi sa predmetom sudskog procesa, može isto pozvati po službenoj dužnosti ili na zahtev. Zahtev može podneti svaka glavna strana ili samo treće lice.

3. Kada sud oceni da će pravno dejstvo presude direktno uticati na zakonska prava ili pravne interese trećeg lica, dužan je da isto pozove u sudski postupak.

4. Pozvano treće lice može podneti bilo kakav zahtev ili istaknuti prigovor u pogledu materijalne osnove ili postupka. Zahtevi o materijalnoj osnovi ne mogu prevazići zahteve glavnih stranaka.

5. Rešenje o pozivu trećeg lica saopštava se svim strankama. U rešenju o pozivu navodi se razlog poziva i stanje u kome se nalazi predmetni spor.

6. Protiv rešenja suda kojim se poziva ili odobrava poziv trećeg lica nije dozvoljena posebna žalba.

POGLAVLJE V. OPŠTE ODREDBE O PRVOSTEPENOM SUDSKOM POSTUPKU

POTPOGLAVLJE I. PODNOŠENJE TUŽBE

Član 31. Podnošenje tužbe

1. Sudski postupak počinje podnošenjem tužbe.

2. Tužba se podnosi neposredno nadležnom sudu u pisanoj formi.

3. Tužba u pismenoj formi se može podneti i poštom ili elektronskim putem.

4. Kada se tužba podnese preporučenom pošiljkom, datum podnošenja tužbe smatra se datumom podnošenja pošti ili ovlašćenom pružaocu poštanskih usluga.

5. Tužba se smatra podnetom u roku za njeno podnošenje i u slučajevima kada je blagovremeno podneta nenadležnom sudu.

Član 32.**Podnošenje tužbe od strane stranke van Republike Kosova**

1. Stranka koja nema prebivalište ili boravište u Republici Kosovo može podneti tužbu i u ambasadi ili konzulatu Republike Kosovo. Tužba se podnosi u pismenoj formi.

2. Tužba se smatra podnetom u rokovima i u slučajevima kada je podneta u roku iz stava 1. ovog člana. Ambasada ili konzulat je dužan da bez odlaganja prosledi tužbu sudu kome je upućen. Dostavljanje se vrši u originalu ili njegovoj kopiji bilo kojim odgovarajućim sredstvom.

3. Stranka koja nema prebivalište ili boravište u Republici Kosovo dužna je da podnošenjem tužbe odredi lice koje ima prebivalište ili boravište u Republici Kosovo kao lice ovlašćeno za prijem obaveštenja suda. Svako obaveštenje, bez obzira na oblik, koje sud uputi ovlašćenom licu se, prema zakonu, smatra kao da je upućeno samoj stranki.

4. Stav 3. ovog člana se ne primenjuje ukoliko stranka ima zastupnika koji ima prebivalište ili boravište u Republici Kosovo.

Član 33.**Sadržina tužbe**

1. Tužba, bez obzira na način podnošenja, mora biti potpisana i dovoljno jasna da identifikuje:

- 1.1. sud kome je upućena;
- 1.2. ime, adresu i kontakt detalje tužioca;
- 1.3. ime i adresu tuženog;
- 1.4. cilj koji tužilac tužbom nastoji da postigne.

2. Tužilac je dužan da uz tužbu priloži potvrdu o uplati sudske takse ili zahtev za oslobađanje od plaćanja takse, ako je isto primenljivo.

3. Tužba takođe mora sadržati:

- 3.1. obrazloženje specifičnih tužbenih zahteva i tvrdnji tužioca, uključujući i supsidijarne zahteve, ako ih ima;
- 3.2. činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i tvrdnje i dokaze koji potvrđuju postojanje tih činjenica;
- 3.3. original ili primerak akta ili odluke koja se pobija – prvostepeni upravni akt ili odluku kojom je rešena žalba ili upravni prigovor, upravni ugovor;
- 3.4. primerak tužbe i priloga podnetih uz tužbu za svaku od ostalih stranaka;
- 3.5. da li se slaže da se stvar razmotri u pismenom postupku;
- 3.6. ime i adresu lica ovlašćenog za obaveštenja, shodno članu 32. ovog zakona.

POTPOGLAVLJE II. PRIPREMA ZA GLAVNU RASPRAVU

Član 34.

Opšte odredbe za pripremu glavne rasprave

1. Po prijemu tužbe, sud bez odlaganja otpočinje sa pripremanjem za glavnu raspravu.
2. Priprema obuhvata prethodno ispitivanje tužbe, dostavu tužbe, zahtev za dosijeom upravnog postupka, sve druge radnje neophodne za pripremu glavnog rasprave, uključujući i zakazivanje ročišta za glavnu raspravu stvari (u daljem tekstu: „glavna rasprava“) ili određivanje procesnog roka za podnošenje pismena u slučaju glavne rasprave u pismenom postupku.

Član 35.

Prethodno razmatranje tužbe

Sud prvo ispituje stvarnu nadležnost, da li je tužba potpuna ili nepotpuna i razumljiva, te da li je tužba dozvoljena ili ne, odnosno da li su ispunjeni procesni uslovi za podnošenje tužbe.

Član 36.

Razmatranje nadležnosti

1. Sud ocenjuje svoju nadležnost na osnovu podataka sadržanih u tužbi.
2. Ako sud oceni da je drugi sud nadležan, prosleđuje tužbu nadležnom sudu shodno članu 12. ovog zakona i o tome obaveštava tužioca.
3. Ako se u toku postupka promene okolnosti na kojima se zasniva nadležnost suda, nadležni sud u vreme podnošenja tužbe ostaje nadležan da sudi u predmetu.

Član 37.

Nepotpuna ili nerazumljiva tužba

1. Ako tužba ne sadrži elemente iz stava 1. člana 33. ovog zakona ili je nerazumljiva, sud traži od tužioca da istu dopuni ili pojasni ili ispravi.
2. U zahtevu za dopunu tužbe, sud daje uputstva o tome šta treba dopuniti ili ispraviti, određuje rok od osam (8) dana za dopunu i upozorava tužioca na posledice nedopune tužbe u roku shodno stavu 3. ovog člana.
3. Ako tužilac ne dopuni ili ne ispravi tužbu u ostavljenom roku i ako priroda nedostataka sprečava sud da nastavi postupak razmatranja, smatra se da je stranka odustala od tužbe.
4. O nepotpunoj ili nerazumljivoj tužbi, sud rešenjem odlučuje da je stranka odustala od tužbe.

Član 38.

Nedozvoljena tužba

1. Sud odbacuje tužbu kao nedozvoljenu za suđenje u meritumu, ako prilikom suđenja iste proizilazi da:
 - 1.1. tužba je prevremena ili podneta nakon isteka roka – tužba van roka;
 - 1.2. tužilac nema pravo da podnese tužbu prema ovom zakonu;
 - 1.3. stvar je već presuđena ili za istu stvar postoji parnica;

1.4.tužilac nije procesno sposoban da podnese tužbu a zakonski zastupnik nije odobrio tužbu;

1.5.nije ispunjen neki od zakonom predviđenih drugih opštih ili posebnih procesnih uslova za podnošenje tužbe.

2.U slučaju da sud primi zahtev za ponovno određivanje roka u pogledu podnošenja tužbe ili primi zahtev za oslobađanje od plaćanja sudske takse, razmatra ovaj zahtev pre donošenja odluke iz stava 1. ovog člana.

3.Iz razloga iz stava 1. ovog člana, sud, u bilo kojoj fazi postupka, odbacuje tužbu i po službenoj dužnosti.

4.Tužba iz ovog člana odbacuje se rešenjem.

Član 39. Ponovno određivanje roka

1.Ako iz opravdanih razloga, koji se nisu mogli predvideti ili izbeći, stranka propusti rok za podnošenje tužbe ili propusti neki drugi rok za preduzimanje procesne radnje i usled toga ne može podneti tužbu ili preduzeti procesnu radnju, stranka može predložiti ponovno određivanje roka.

2.Predlog se mora podneti u roku od sedam (7) dana, počev od dana kada je prestao razlog zbog kojeg je stranka propustila rok.

3.Predlog za ponovno određivanje roka ne može se podneti nakon proteka šezdeset (60) dana od dana isteka propuštenog roka.

4.Razlozi za opravdanost predloga moraju se izneti u trenutku isticanja predloga. Procesna radnja se takođe mora podneti zajedno sa ili u svakom slučaju u roku u kome je moguće podneti predlog za ponovno određivanje roka.

5.Nije dozvoljeno ponovno određivanje roka ako je propušten rok za podnošenje predloga za ponovno određivanje roka ili ako stranka nije došla na zakazanu ročište za razmatranje predloga za ponovno određivanje roka.

6.Predlog za ponovno određivanje roka podnosi se sudu u kojem je trebala da se obavi nedovršena procesna radnja.

7.Protiv rešenja o ponovnom određivanju roka ne može se izjaviti posebna žalba, osim ako je ponovno određivanje roka odobreno protivno stavu 5. ovog člana.

Član 40. Dostavljanje tužbe na odgovor

1.Sud dostavlja tužbu i sve njene priloge tuženom i svakom trećem pozvanom licu na odgovor na tužbu.

2.Dostavom tužbe, sud obaveštava tuženog ili treće lice o njihovom pravu na podnošenje odgovora na tužbu, a tuženog o obavezi dostavljanja kompletnog spisa upravnog postupka.

3.Dostavom tužbe, sud, na osnovu okolnosti predmeta, takođe određuje razuman rok za odgovor na tužbu i dostavljanje spisa, te upozorava tuženog i treće lice na neophodnu sadržinu odgovora na tužbu, kao i o procesnim posledicama nepodnošenja odgovora na tužbu ili nedostavljanja kompletnog spisa upravnog postupka.

4. Rok koji sud odredi ne može biti kraći od deset (10) dana niti duži od petnaest (15) dana od dana dostave tužbe.

Član 41. Odgovor na tužbu

1. U odgovoru na tužbu, tuženi mora, između ostalog i zavisno od slučaja, navesti:

- 1.1. prigovore u pogledu nadležnosti suda, ispunjenosti ili dozvoljenosti suđenja po tužbi;
- 1.2. prigovore u pogledu identiteta tužioca ili trećih lica;
- 1.3. ako prihvata ili se protivi tužbi;
- 1.4. prigovore na tužbu, činjenice na kojima iste zasniva, kao i dokaze koji potvrđuju ove činjenice;
- 1.5. predlog o podeli troškova sudskog postupka;
- 1.6. da li se tuženi slaže da se stvar razmatra u pismenom postupku;
- 1.7. da li je prema mišljenju tuženog moguće da se stvar reši poravnanjem i/ili posredovanjem.

2. Ako treće lice podnese odgovor na tužbu, isto, između ostalog, u odgovoru mora navesti podatke iz podstavova 1.3 do 1.7. ovog člana.

3. Ako lice koje podnosi odgovor na tužbu ima zastupnika, odgovor na tužbu mora sadržati i podatke zastupnika i način i detalje stupanja u kontakt sa njim.

4. Ako smatra potrebnim, radi brzog i pravičnog suđenja, sud može zatražiti od tužioca da dostavi svoje pismeno mišljenje o odgovoru na tužbu. U svakom slučaju, sud dostavlja odgovore na tužbu ostalim učesnicima.

5. Ako u ostavljenom roku tuženi ne podnese odgovor na tužbu, razmatranje stvari se nastavlja redovno.

6. Pravila za podnošenje tužbe shodno se primenjuju i na podnošenje odgovora na tužbu.

Član 42. Dostavljanje spisa upravnog postupka

1. Tužena uprava, u roku koji sud odredi, mora dostaviti kompletan spis upravnog postupka i sva dokumenta koja se odnose na predmetnu stvar.

2. Ako tuženi ne ispuni svoje obaveze iz stava 1. ovog člana, sud ima pravo da rešenjem izrekne novčanu kaznu od petsto (500) do hiljadu petsto (1.500) evra glavnom administrativnom službeniku ili njegovom zameniku, pod uslovom da je prethodno upozoren. Upozorenje i izricanje novčane kazne mogu se ponoviti.

3. Ako se spis, uprkos naporima suda, ne dostavi u roku koji je odredio sud, suđenje se nastavlja redovno.

Član 43. Obaveza dostavljanja dokumenata i pružanja informacija

1. Svaki drugi javni organ, prema utvrđenju suda, dužan je da dostavi dokumenta, spise, uključujući

elektronska dokumenta i pruži informacije koje sud zahteva.

2. Javni organ, uz podnesak, mora utvrditi one delove dokumenta, spisa ili elektronskog dokumenta, kao i informacije koje predstavljaju poverljive podatke, lične podatke ili poslovne i profesionalne podatke zaštićene zakonom i da se kao takvi isključe iz uvida u sudski spis za stranke i treće lice.

3. Ako javni organ ne ispuni svoje obaveze iz stava 1. ovog člana nakon drugog zahteva, sud može pozvati čelnika institucije ili njegovog zamenika i zatraži objašnjenje o neispunjavanju.

4. Ako javni organ ne ispuni svoje obaveze iz stava 1. ovog člana, sud ima pravo da rešenjem, izrekne novčanu kaznu od petsto (500) do a hiljadu petsto (1.500) evra glavnom administrativnom službeniku institucije ili njegovom zameniku, pod uslovom da je prethodno upozoren. Upozorenje i izricanje novčane kazne mogu se ponoviti.

Član 44. **Ostale pripreme radnje**

1. Sud preuzima svaku drugu pripremu radnju kako bi se stvar ispitala bez prekida na jednom ročištu glavne rasprave ili ispitala u razumnim rokovima u postupku pismenog ispitivanja.

2. Pogotovo, sud može:

2.1. tražiti od stranaka da dopune ili pojašne zahteve, tvrdnje ili svoje prigovore, činjenice na kojima se zasnivaju i dokaze koji potvrđuju ove činjenice;

2.2. narediti dostavu dokumenata;

2.3. naložiti upravi da izvrši složene obračune prema specifikacijama suda. Stavovi 2. i 3. člana 42. ovog zakona shodno se primenjuju i u ovom slučaju.

3. Sud je dužan da obavesti stranke o svakoj preduzetoj radnji.

4. Ako je potrebno mišljenje veštaka, sud mora preduzeti mere za pribavljanje ovog mišljenja pre glavne rasprave.

5. Sud takođe može, ako smatra potrebnim, pozvati stranke na pripremu ročišta radi raspravljanja činjeničnih i pravnih pitanja i za iznalaženje rešenja poravnanjem.

Član 45. **Završetak pripremi radnji**

1. Odmah nakon što se stvar dovoljno pripremi u pripremi postupku, sud rešenjem određuje datum, vreme i mesto održavanja glavne rasprave.

2. Ako je sud održao pripremu ročišta na kojoj su utvrđene činjenice i saslušane stranke, sud može održati glavnu raspravu na kojoj razmatra stvar, kao nastavak pripremi ročišta i nastaviti sa suđenjem stvari u meritumu. Ako rasprava stvari nije završena tokom pripremi ročišta, sud preuzima radnje koje su i dalje potrebne za pripremu glavne rasprave, te zatim određuje datum, vreme i mesto održavanja glavne rasprave.

3. U slučaju da po završetku pripremi radnji sud shodno članu 46. ovog zakona odluči o raspravljaju stvari u pismenom postupku, sud istim rešenjem određuje rok za podnošenje dodatnih procesnih dokumenata od strane učesnika, te određuje i datum, vreme i mesto za javnu objavu presude.

4. Rešenje o raspravljaju stvari u pismenom postupku dostavlja se učesnicima u postupku i takođe mora sadržavati podatak o sastavu veća koje će suditi u predmetu.

5. Uz rešenje iz stava 4. ovog člana, učesnicima se dostavljaju sva dokumenta koja su priložili drugi učesnici i svaki dokumenat ili dokaz koji je izveden tokom pripremnih radnji, te i obaveštavaju se o pravu na uvid u spis sudskog postupka.

6. Pripreme radnje smatraju se završenim:

6.1. otvaranjem glavne rasprave; ili

6.2. protokom roka koji je sud odredio za podnošenje procesnih dokumenata u postupku pismene rasprave.

Član 46.

Načelo raspravljanja stvari na sudskoj raspravi

1. Osim ako ovim zakonom izričito nije drugačije predviđeno, sud raspravlja stvar na glavnoj raspravi.

2. Sud, po završetku pripremnih radnji, može odlučiti da se stvar razmatra u pismenom postupku i bez održavanja ročišta glavne rasprave, u slučajevima kada:

2.1. stranke su izričito dale saglasnost za raspravljanje stvari u pismenom postupku; ili

2.2. smatra da su činjenice po osnovu stvari utvrđene i razmatranje nije složeno u činjeničnom i pravnom smislu.

3. Sud rešenjem odlučuje o stvari na glavnoj raspravi, tek nakon što je strankama data mogućnost da se izjasne. Rešenje mora biti obrazloženo i protiv istog se ne može izjaviti posebna žalba.

POTPOGLAVLJE III. GLAVNA RASPRAVA

Član 47.

Razmatranje stvari na glavnoj raspravi

1. Poziv za glavnu raspravu mora se dostaviti strankama najmanje petnaest (15) dana pre zakazanog datuma rasprave.

2. U pozivu mora se navesti da se suđenje može nastaviti i da se odluka može doneti i slučaju nedolaska stranaka.

3. Nedolazak uredno pozvanih učesnika, bez opravdanog razloga, na ročište ne sprečava nastavak rasprave.

Član 48.

Nastavak ili ponovno otvaranje glavne rasprave

1. Sud može odlučiti da nastavi ili ponovno otvori glavnu raspravu ako:

1.1. nakon završetka prvog ročišta, a pre donošenja odluke u ovom predmetu, smatra potrebnim, u cilju pravilnog utvrđivanja stvari, da primi ili razmotri dodatne dokaze ili da sa učesnicima raspravlja o činjeničnim pitanjima;

1.2. nakon završetka prvog ročišta, a pre donošenja odluke u ovom predmetu, utvrdi se proceduralna greška koja je bitna za donošenje presude i koja se može ispraviti.

2. Odredbe člana 47. ovog zakona shodno se primenjuju.

Član 49.

Razmatranje predmeta u pismenom postupku

1.U postupku pismenog ispitivanja predmet se razmatra u pismenom postupku.

2.Sud, što je pre moguće, razmatra predmet u pismenom postupku.

3.I u slučajevima kada je odlučeno da se stvar razmotri u pismenom postupku, ako smatra potrebnim, sud može odlučiti da se određena činjenična pitanja raspravljaju na sudskoj raspravi. U ovim slučajevima, na sudskom ročištu sud razmatra samo pitanja koja smatra potrebnim i nastavlja sa razmatranjem ostalih pitanja u pismenom postupku. Pravila za zakazivanje glavne rasprave prema članu 47. ovog zakona shodno se primenjuju.

POTPOGLAVLJE IV.

PRAVILA ZA SUDSKU RASPRAVU I KONTROLU

Član 50.

Načela razmatranja stvari

1.Sud razmatra i odlučuje o stvari u granicama predmeta tužbe, ali nije vezan za obrazloženje tužioca niti sadržinu tužbe.

2.Prilikom suđenja sud utvrđuje činjenično stanje, utvrđuje i tumači primenjivo zakonodavstvo u dotičnom predmetu i odlučuje da li tužba treba da se usvoji ili ne. Ako tužba obuhvata više tužbenih zahteva, isto se postupa za svaki tužbeni zahtev.

3.U svakom slučaju, sud odlučuje u stvari samo na osnovu činjenica koje su potvrđene u toku sudske rasprave i upravnog postupka, a za koje je učesnicima u postupku data mogućnost da se unapred upoznaju i izjasne.

Član 51.

Odgovornosti za utvrđivanje činjenica i teret dokazivanja

1.Sud ima konačnu odgovornost da po službenoj dužnosti pojasni sve činjenice neophodne za pravičnu i zakonitu odluku. Sud nije ograničen na činjenice koje su iznele strane.

2.Sud može, bez ikakvih ograničenja, upotrebiti bilo koje sredstvo dokazivanja predviđeno relevantnim zakonom o parničnom postupku.

3.Stranke su dužne da sarađuju prilikom iznošenja činjenica i pribavljanja dokaza koji im stoje na raspolaganju

4.Ako sud oceni da je neka činjenica bitna ili odlučujuća za rešavanje predmeta, ali na osnovu pribavljenih dokaza ne može sa sigurnošću potvrditi ovu činjenicu, stranka, u čiju korist je ova činjenica, snosi teret dokazivanja.

5.U slučaju iz stava 4. ovog člana, ako je činjenica u korist tužioca i uspe da se iznese kao početni dokaz, sud može odlučiti da se teret dokazivanja o nepostojanju činjenice prenese na tuženu upravu. Sud takođe može naložiti tuženoj upravi da dostavi dokumenat ili podatak koji služi za pribavljanje dokaza koji potvrđuje postojanje te činjenice.

6.Sud nije vezan za zahtev stranke za pribavljanje dokaza. Međutim, sud može takav zahtev odbiti samo kada oceni da je činjenica već dokazana ili ako nije bitna ili važna za rešavanje stvari.

Član 52.**Određivanje roka za pojedine procesne radnje**

1.Sud, u bilo kojoj fazi postupka, može tužiocu odrediti rok da iznese činjenice koje je, prema njegovom mišljenju, uprava trebala uzeti u obzir ili koje je pogrešno ili nepotpuno ocenila.

2.Sud može stranci ili trećem licu odrediti rok:

2.1.da odgovori na konkretna pitanja o činjenicama;

2.2.da navede sredstva dokazivanja; ili

2.3.da podnese dokumenta, elektronska dokumenta ili pokretne stvari, osim ako stranka ima pravo da odbije njihovo podnošenje.

3.Sud može odbiti svaki podnesak podnet nakon roka iz st. 1. i 2. ovog člana i može nastaviti suđenje u predmetu, ako:

3.1.njihov prijem bi odložilo donošenje odluke suda;

3.2.stranka nije predstavila opravdan razlog za kašnjenje; i

3.3.stranka je upućena na posledice nepoštovanja roka iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 53.**Uvid u sudske spise predmeta**

1.Učesnici u postupku imaju pravo uvida u sudske spise predmeta. Nacrti sudskih odluka i tekstovi sačinjeni prilikom njihove izrade nisu deo sudskih spisa predmeta.

2.Uvid u sudske spise predmeta ne obuhvata zapisnik o većanju i glasanju sudskog veća.

3.Sud odbacuje zahtev za uvid u spise predmeta ukoliko dokumenta, datoteka, elektronska dokumenta ili podaci koji se nalaze u spisu predmeta predstavljaju poverljive podatke, lične podatke ili poslovne i profesionalne podatke, zaštićene zakonom.

4.Uvid u spise predmeta odobrava sudija pojedinac ili predsednik veća. U slučaju prigovora na davanje punog uvida u spis ili ako predsednik veća smatra da se primenjuje stav 3. ovog člana, odluku o uvidu u spis donosi veće. Žalba na odluku ima suspenzivno dejstvo.

Član 54.**Kontrola diskrecionog prava i povreda pravila upravnog postupka**

1.Prilikom ocenjivanja zakonitosti upravnog akta ili druge upravne radnje, ako je uprava zakonom ovlašćena da diskreciono postupa, sud ispituje samo zakonito korišćenje diskrecionog prava u skladu sa relevantnim zakonom o opštem upravnom postupku i ne ispituje prikladnost izbora uprave.

2.Sud neće usvojiti tužbu samo zbog utvrđenih povreda pravila upravnog postupka, ako tužena uprava uspe da u toku suđenja dokaže da ove povrede nisu uticale na sadržinu izreke akta, koja bi u svakom slučaju bila ista. U ovom slučaju sudske troškove snosi tužena uprava.

Član 55.**Incidentalno preispitivanje zakonitosti normativnog podzakonskog akta**

1.Sudovi upućuju Vrhovnom sudu stvari u vezi sa usaglašenošću normativnog podzakonskog akta sa zakonom, ako je ta usaglašenost istaknuta po službenoj dužnosti ili na zahtev u toku sudskog

postupka, a upućujući sud stvori uverenje o neusaglašenosti osporenog normativnog podzakonskog akta sa zakonom.

2. Zahtev podnet u skladu sa stavom 1. ovog člana, podnosi sud samo ako se osporeni podzakonski akt mora direktno primeniti u stvari koja je deo predmeta koji se raspravlja i samo ako odluka upućujućeg suda za konkretan slučaj zavisi od usaglašenosti dotičnog normativnog podzakonskog akta.

3. Zahtev upućujućeg suda navodi koje odredbe normativnog podzakonskog akta se ocenjuju u suprotnosti sa zakonom.

4. Nakon podnošenja zahteva, postupak pred upućujućim sudom se obustavlja do donošenja odluke Vrhovnog suda.

5. Vrhovni sud odlučuje samo o usaglašenosti odredbe sa zakonom i ne odlučuje o drugim činjeničnim ili pravnim stvarima u vezi sa sporom pred upućujućim sudom.

6. Odluka Vrhovnog suda, ako je moguće, mora se doneti u roku od šezdeset (60) dana od dana prijema zahteva.

Član 56.

Promena upravnog akta koji je predmet spora

1. Ako uprava u toku suđenja pobijeni upravni akt izmeni ili zameni drugim aktom u korist tužioca, sud će zatraži od tužioca da se u roku od trideset (30) dana izjasni da li prihvata izmenjeni ili novi akt, ili zahteva nastavak postupka. Rok od trideset (30) dana počinje da se računa od dana obaveštenja suda o zahtevu.

2. Ako se tužilac ne odazove u roku iz stava 1. ovog člana, smatra se da tužilac ne želi da nastavi suđenje.

3. Ako tužilac izjavi da ne želi da nastavi suđenje ili se pretpostavlja da ne želi da nastavi suđenje prema stavu 2. ovog člana, sud rešenjem okončava postupak i odlučuje o troškovima.

4. Ako tužilac izjavi da ne prihvata izmenjeni akt ili da želi da nastavi suđenje shodno članu 20. ovog zakona – deklarativna tužba, suđenje se nastavlja. U ovom slučaju, izmenjeni ili novi akt se automatski uključuje u suđenje.

5. Ako se u toku sudskog postupka pobijeni upravni akt izmeni ili zameni drugim na štetu tužioca, novi akt se automatski uključuje u dalji postupak.

6. Tužena uprava je dužna da svaki novi upravni akt dostavi sudu.

Član 57.

Postupak suđenja u istim stvarima

1. Ako zakonitost istog upravnog akta ili druge upravne radnje, ili je isto zakonsko pitanje predmet više od pet (5) prvostepenih postupaka, sud rešenjem može izabrati jedan ili više ovih postupaka kao model postupak i prekine suđenje drugih postupaka. Protiv rešenja se ne može izjaviti posebna žalba.

2. Nakon što odluka o postupku ili model postupcima postane pravnosnažna, sud, ako oceni da se ove stvari u pravnom i činjeničnom pogledu bitno ne razlikuju od model stvari i ako je utvrdio svaki dokaz posebno, nakon što je strankama u prekinutim postupcima dao mogućnost da se izjasne, može odlučiti da preispita prekinute stvari u pismenom postupku u skladu sa članom 49. ovog zakona.

3. Prilikom suđenja prekinutih stvari, sud može uključiti dokaze pribavljene u procesu suđenja ili model postupka.

**POTPOGLAVLJE V.
POSEBNE ODREDBE ZA POSTUPAK SUĐENJA PO TUŽBAMA ZA UKIDANJE
NORMATIVNOG PODZAKONSKOG AKTA**

Član 58.

Sadržina tužbe u pogledu ukidanja normativnog podzakonskog akta

Primenom člana 33. ovog zakona, tužba u pogledu ukidanja normativnog podzakonskog akta, između ostalog, mora navesti da li se pobijeni akt u celosti ili posebne odredbe ovog akta smatraju da su u suprotnosti sa zakonom i da su istaknuti prigovori na zakonitost istih.

Član 59.

Postupanje po tužbi u cilju ukidanja normativnog podzakonskog akta

1. Po prijemu tužbe, sud dostavlja tuženom primerak tužbe. Tuženi ima rok od trideset (30) dana od prijema zahteva da dostavi odgovor na tužbu zajedno sa obrazloženjem i potrebnim dokazima.

2. Po prijemu tužbe, sud određuje i veće koje će raspravljati stvar po važećim pravilima postupka. Veće koje će raspravljati stvar imenuje sudiju izvestioca u skladu sa važećim zakonodavstvom.

3. Ako tužba ili odgovor na tužbu nisu razumljivi ili potpuni, sudija izvestilac obaveštava stranke ili relevantne učesnike o tome i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za ispravku ili dopunu tužbe, odnosno odgovor na tužbu. Sudija izvestilac ima pravo da zatraži dodatna objašnjenja i dokaze, ako je to potrebno za ocenu dozvoljenosti i osnovanosti tužbe.

4. Sudija izvestilac sačinjava preliminarni izveštaj o činjenicama, dozvoljenošću i osnovanosti tužbe. U slučaju da se odgovor na tužbu ne dostavi u predviđenom roku, sudija izvestilac sačinjava preliminarni izveštaj samo pa osnovu tužbe.

5. U roku od trideset (30) dana od prijema odgovora na tužbu ili od protoka roka za odgovor na tužbu, sudija izvestilac dostavlja raspravnom veću preliminarni izveštaj.

6. Ako raspravno veće, u sednici sudskog veća, jednoglasno zaključi da zahtev ne ispunjava formalne uslove za dalje postupanje i iz tog razloga nije dozvoljen, oglašava odluku kojom se odbacuje zahtev zbog nedozvoljenosti.

7. U slučaju da raspravno veće jednoglasno ne donose zaključak da tužba nije dozvoljena, zakazuje i saziva sudsku raspravu i u celosti preispituje dozvoljenost i osnovanost zahteva i donosi odluku u skladu sa odredbama ovog zakona.

8. Prilikom preispitivanja osnovanosti tužbe, sud ocenjuje sadržinu, oblik i postupak za usvajanje, objavljivanje i stupanje na snagu pobijenog normativnog podzakonskog akta.

**POGLAVLJE VI.
ODLUKE, DONOŠENJE I OBJAVLJIVANJE**

**POTPOGLAVLJE I.
ODLUKE, DONOŠENJE I OBJAVLJIVANJE**

**Član 60.
Vrste odluka**

- 1.Sud odlučuje presudom ili rešenjem.
- 2.Odluka o tužbi donosi se presudom, osim onih iz stava 4. člana 37. i člana 38. ovog zakona dok se ostale odluke donose rešenjem.
- 3.Ako je tužba dozvoljena i osnovana, sud presudom usvaja tužbu. U suprotnom, sud presudom istu odbacuje.

**Član 61.
Većanje i glasanje**

- 1.Ako je stvar razmatrana na sudskoj raspravi, odluku mora doneti sudija pojedinac ili sudsko veće koje je učestvovalo na glavnoj raspravi.
- 2.U svakom slučaju, ako je raspravu održalo sudsko veće, odluka se donosi većinom glasova.
- 3.Većanje i glasanje se, u svakom slučaju, odvija u sali za konsultacije uz učešće sudije ili sudija i sudskog zapisničara. Sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća može dozvoliti prisustvo drugih lica radi obuke.
- 4.Većanje i glasanje se ogledaju u posebnom zapisniku koji potpisuju sve sudije i zapisničar.

**Član 62.
Objavlјivanje presude**

- 1.Odluke po osnovu javne rasprave, ako je moguće, objavlјuju se na ročištu na kojem se postupak zaključuje.
- 2.Objava sadrži izreku odluke i kratak sažetak relevantnog obrazloženja.
- 3.U svakom slučaju, odluke moraju se uručiti strankama u roku od trideset (30) dana od dana završne rasprave ili od dana donošenja odluke u pismenom postupku.
- 4.Odluka se uručuje strankama u obliku overenog prepisa od strane suda.

**Član 63.
Sadržina presude**

- 1.Za sadržaj presude shodno se primenјuju odredbe relevantnog zakona o parničnom postupku.
- 2.Ako je tužba dozvoljena i osnovana, sud presudom usvaja tužbu i u izreci iste odlučuje u skladu sa čl. 65. do 72. ovog zakona, shodno vrsti relevantne tužbe.
- 3.Presuda sadrži i odluku o troškovima postupka.
- 4.Original presude potpisuje sudija pojedinac ili predsednik veća i zapisničar.

Član 64.

Pravne posledice presude

1. Pravosnažna presuda proizvodi obavezujuće posledice po stranke u postupku utvrđene članom 30. ovog zakona i treća lica, kao i njihove pravne sledbenike.
2. Presuda o ukidanju pravosnažnog normativnog podzakonskog akta proizvodi pravne posledice prema svima – erga omnes i samo za ubuduće.
3. Osim ako zakonom nije drugačije predviđeno, prethodne sudske presude zasnovane na ukinutom pravosnažnom normativnom podzakonskom aktu ostaju netaknute, ali se ne mogu izvršiti nakon objave ukidanja.

POTPOGLAVLJE II.

IZREKA ODLUKE O USVAJANJU TUŽBE

Član 65.

Odluka u slučaju usvajanja tužbe o poništaju

1. Sud poništava upravni akt u celini ili delimično, u meri u kojoj je akt nezakonit i povređuje zakonska prava i pravne interese tužioca.
2. Pod istim uslovima iz stava 1. ovog člana, sud preinačuje upravni akt koji predviđa novčanu obavezu za tužioca, određujući manji iznos novčane obaveze.
3. Ako je upravni akt, koji je predmet poništaja, dobrovoljno sproveden ili izvršen, na zahtev tužioca, sud odlučuje o otklanjanju posledica poništaja.
4. Za otklanjanje posledica poništenja, ako je moguće i srazmerno, sud nalaže vraćanje u pređašnje ili slično stanje, posebno odlučujući šta uprava mora uraditi, uključujući i to da li se radi o vraćanju stvari ili preduzimanja druge činjenične radnje.
5. U meri u kojoj vraćanje u pređašnje stanje nije moguće ili je krajnje nesrazmerno, sud odlučuje o novčanoj naknadi štete i utvrđuje iznos naknade.
6. Sud neće poništiti upravni akt, uprkos utvrđenim povredama pravila upravnog postupka ili uslova za obaveznu sadržinu pismenog upravnog akta, ako tužena uprava uspe da u toku suđenja dokaže da ove povrede nisu uticale na sadržinu izreke akta, koja bi inače bila ista. U ovom slučaju sudske troškove snosi tužena uprava.

Član 66.

Odluka u slučaju usvajanja tužbe za donošenje upravnog akta

1. Sud nalaže upravi da donese upravni akt čije donošenje je tražio tužilac, a koji je izričito odbijen ili za koji je uprava ćutala, nezakonito.
2. Ako je odbijanje ili ćutanje uprave nezakonito i povređuje zakonska prava i pravne interese tužioca, međutim uprava je prema zakonu ovlašćena da postupi diskreciono ili ako na suđenju se oceni da je potrebno dodatno ispitivanje činjenica koje sam sud ne može izvršiti, sud nalaže upravi da donese novi upravni akt po zahtevu tužioca i u skladu sa stavom suda. U ovom slučaju, u presudi sud navodi uputstva za rešavanje stvari, uključujući značajna činjenična i pravna pitanja koja uprava nije pogrešno ocenila ili koja je pogrešno ocenila.

Član 67.**Odluka u slučaju usvajanje tužbe protiv druge upravne radnje**

1.U meri u kojoj je druga upravna radnja, koju je preduzela uprava, nezakonita i povređuje zakonska prava i pravne interese tužioca, sud nalaže zabranu preduzimanja iste, a po potrebi i njeno neponavljanje u budućnosti.

2.U meri u kojoj tužilac ima pravo da pridobije od preduzimanja druge upravne radnje, sud nalaže upravi preduzimanje radnje.

Član 68.**Odluka u slučaju usvajanja deklarativne tužbe**

1.U meri u kojoj je upravni akt prestao da proizvodi pravne posledice, druga upravna radnja koja je prestala, ili neizvršenje druge upravne radnje je nezakonito ili povređuje zakonska prava i pravne interese tužioca, sud oglašava nezakonitost istog.

2.U meri u kojoj upravni akt ili pravni odnos upravnog prava postoji ili ne postoji, sud oglašava njegovo postojanje, odnosno nepostojanje i precizira prava i obaveze tužioca.

Član 69.**Odluka u slučaju usvajanja tužbe za naknadu štete**

1.Ako je tužba za naknadu štete osnovana, sud donosi odluku o vraćanju u stanje pre nastanka ili njemu sličnom stanju, nalažući šta konkretno uprava mora uraditi, uključujući ako se radi o slučaju vraćanja stvari ili izvršenja druge činjenične radnje.

2.Osim ako zakonom nije izričito drugačije predviđeno, ako je vraćanje u pređašnje stanje nemoguće ili nesrazmerno ili u potpunosti ne naknađuje štetu, sud određuje novčanu naknadu za celokupnu, odnosno za preostali deo štete i nalaže isplatu.

3.Obim i visina novčane naknade obračunava se prema relevantnom zakonu o parničnom postupku na snazi. Međutim, utvrđivanje visine naknade štete ne uključuje naknadu onog dela štete koji je tužilac mogao izbeći pridajući dužnu pažnju, čak i upotrebom upravnih ili sudskih pravnih sredstva.

4.Odredbe ovog člana primenjuju se i u slučaju kada se naknada štete zahteva zajedno, tokom ili odvojeno posle suđenja po tužbama iz čl. 14, 15, 16. i 20. ovog zakona.

Član 70.**Odluka u slučaju usvajanja tužbe za ukidanje normativnog podzakonskog akta**

1.Sud oglašava nezakonitost i potpuno ili delimično ukidanje normativnog podzakonskog akta koji je u suprotnosti sa zakonom.

2.Obrazložena i pravosnažna presuda se objavljuje na isti način na koji se objavljuje sam akt, u cilju stupanja na snagu.

Član 71.**Odluka u slučaju tužbe za utvrđivanje nadležnosti**

1.U slučaju tužbe o nadležnosti, sud određuje nadležni organ za vrstu upravne stvari.

2.Po pravosnažnosti presuda se objavljuje u „Službenom listu“.

Član 72.**Odluka u slučaju usvajanja tužbi u vezi za upravnih ugovora**

1.U slučaju da je tužba iz podstava 1.1. člana 26. ovog zakona osnovana zbog povrede zakonskih prava ili interesa trećeg lica, sud oglašava da zamenski ili upravni ugovori, između javnih organa ne proizvode posledice prema tužiocu i otklanja relevantne posledice.

2.U slučaju tužbe iz podstava 1.2. člana 26. ovog zakona, u meri u kojoj je upravni ugovor ništavan, sud oglašava ništavost istog. U slučaju ništavosti kompromisnog ugovora, sud, na zahtev, poništava i upravni akt koji je donet po osnovu ugovora.

3.U slučaju da je tužba iz podstava 1.3. člana 26. ovog zakona osnovana, sud odlučuje u skladu sa relevantnim zakonodavstvom o obligacionim odnosima.

**POGLAVLJE VII.
PRAVNI LEKOVI****POTPOGLAVLJE I.
REDOVNI PRAVNI LEKOVI****Član 73.
Pravo na žalbu**

1.Stranke mogu izjaviti žalbu protiv presude prvostepenog suda i rešenja kojom se tužba odbacuje kao nepotpuna ili nerazumljiva ili nedozvoljena..

2.Žalba se izjavljuje u roku od petnaest dana (15) od dana dostavljanja presude.

3.O žalbi protiv presude odlučuje nadležni drugostepeni sud.

4.Žalba je dozvoljena i protiv drugog rešenja prvostepenog suda, osim ako je ovim zakonom, ili shodno važećim zakonom o parničnom postupku, u slučajevima kada se primenjuje, izričito određeno da žalba nije dozvoljena.

5.Rešenje prvostepenog suda, osim onog za koje je utvrđeno da je dozvoljena posebna žalba, može se pobiti samo žalbom koja je izjavljena protiv odluke po tužbi kojim je okončano prosleđivanje stvari u prvostepenom sudu.

6.U postupku po posebnoj žalbi protiv rešenja shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o postupku po žalbi protiv presude, osim odredaba o mogućnostima održavanja sudskog ročišta.

**Član 74.
Posledice žalbe**

Žalba izjavljena u roku utvrđenom ovim zakonom sprečava pravosnažnost presude u delu koji se pobija žalbom.

**Član 75.
Odricanje prava na žalbu i povlačenje žalbe**

1.Stranka može da se odrekne prava na žalbu od trenutka kada joj je presuda uručena.

2.Do donošenja odluke drugostepenog suda stranka može da povuče izjavljenu žalbu.

3.Izjava o odricanju od prava na žalbu i povlačenju žalbe ne može se opozvati.

Član 76.

Razlozi zbog kojih presuda može pobijati

1. Presuda može se pobijati zbog:

- 1.1. bitne povrede odredaba sudskog postupka;
- 1.2. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; ili
- 1.3. pogrešne primene materijalnog prava.

2. Bitna povreda odredaba postupka postoji ako prvostepeni sud u toku sudskog postupka nije primenio ili je nepravilno primenio bilo koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo da bude od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

3. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji ako je prvostepeni sud neku bitnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno ako je nije utvrdio. Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi prihvaćeni po ovom zakonu.

4. Pogrešna primena materijalnog prava postoji ako sud nije primenio odredbu materijalnog prava koju je trebalo da primeni ili ako takvu odredbu nije pravilno primenio.

Član 77.

Sadržina žalbe

1. Žalba mora sadržati:

- 1.1. presudu protiv koje se izjavljuje žalba;
- 1.2. izjavu da se presuda pobija u celini ili u određenom delu;
- 1.3. razloge za žalbu sa obrazloženjima; i
- 1.4. potpis podnosioca žalbe.

Član 78.

Podnošenje žalbe

1. Žalba se podnosi sudu koji je doneo prvostepenu presudu. Članovi 31. i 32. ovog zakona o podnošenju tužbe shodno se primenjuju.

2. Žalba se podnosi u dovoljnom broju primeraka za sud i protivnu stranku.

Član 79.

Nepotpuna ili nejasna žalba

1. Ako žalba ne sadrži elemente iz člana 77. ovog zakona ili je nejasna, prvostepeni sud rešenjem, protiv kojeg nije dozvoljena žalba, traži od podnosioca žalbe da u roku od sedam (7) dana dopuni podnetu žalbu, obaveštavajući ga i o posledicama nepostupanja.

2. Ako podnosilac žalbe ne postupi po zahtevu suda u roku iz stava 1. ovog člana, sud rešenjem odbacuje žalbu kao nepotpunu.

Član 80.

Neblagovremena, nepotpuna i nedozvoljena žalba

1. Prvostepeni sud rešenjem odbacuje neblagovremenu, nepotpunu ili nedozvoljenu žalbu, i bez održavanja sudske rasprave.
2. Žalba je neblagovremena ako je izjavljena posle isteka zakonskog roka za njeno podnošenje.
3. Žalba je nedozvoljena ako:
 - 3.1. je žalbu izjavilo lice koje nije ovlašćeno za njeno podnošenje;
 - 3.2. je žalbu izjavilo lice koje se odreklo prava na žalbu ili koje je povuklo podnetu žalbu;
 - 3.3. lice koje je izjavilo žalbu nema pravni interes za njeno podnošenje.

Član 81.

Dostavljanje žalbe na odgovor

1. Prvostepeni sud dostavlja protivnoj strani kopiju blagovremene, dozvoljene i potpune žalbe, koja može u roku od sedam (7) dana dostaviti ovom sudu odgovor na žalbu.
2. Prvostepeni sud, bez odlaganja, dostavlja podnosiocu žalbe kopiju odgovora na žalbu, a najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana njegovog prispeća u sud.
3. Drugostepeni sud neće razmatrati odgovor na žalbu podnet nakon isteka roka.
4. Podnesci koji prispeju u sud nakon prispeća odgovora na žalbu ili nakon isteka roka za odgovor na žalbu neće se razmatrati, osim kada sud izričito od stranke zatraži dodatna izjašnjenja.

Član 82.

Upućivanje predmeta drugostepenom sudu

1. Po prijemu odgovora na žalbu ili po isteku roka za odgovor na žalbu, prvostepeni sud upućuje drugostepenom sudu žalbu i odgovor na žalbu najkasnije u roku od sedam (7) dana, ako je podneta sa svim spisima predmeta.
2. Ako podnosilac žalbe tvrdi da su u prvostepenom postupku povređene odredbe postupka, prvostepeni sud, u istom roku iz stava 1. ovog člana, može dati pojašnjenja u vezi sa žalbenim navodima koji se odnose na takve povrede, a po potrebi može sprovesti ispitivanja u cilju provere tačnosti relevantnih žalbenih navoda.

Član 83.

Priprema za razmatranje od strane sudije izvestioca

1. Nakon što spisi predmeta prispeju u drugostepeni sud, sudija izvestilac sačinjava izveštaj u cilju razmatranja predmeta u drugostepenom sudu.
2. Sudija izvestilac može, ako je opravdano, sam sprovesti razmatranja ili može zatražiti od prvostepenog suda izveštaj o povredama odredaba postupka i o drugim nedostacima iz žalbe, kao i da zatraži da se u cilju utvrđivanja povreda, odnosno takvih nedostataka, obave potrebna razmatranja, ili može sam da obavi ta razmatranja.

Član 84.

Razmatranje predmeta

1. Drugostepeni sud odlučuje o žalbi, po pravilu, po osnovu ispitivanja predmeta u pismenom

postupku u sednici sudskog veća i bez održavanja sudske rasprave, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

2. Drugostepeni sud odlučuje o žalbi, po osnovu ispitivanja predmeta na sudskoj raspravi, samo ako postoje nove činjenice ili dokazna sredstva ili nova pravna pitanja koja mogu uticati na rešavanje predmeta.

3. Novi dokazi ili dokazne činjenice iz stava 2. ovog člana moraju biti prihvatljivi prema članu 85. ovog zakona.

Član 85.

Novi dokazi i činjenice u drugostepenom razmatranju

1. Drugostepeni sud odbija nove činjenice i dokaze koji nisu podneti u prvom stepenu u roku iz člana 52. ovog zakona, ako:

- 1.1. njihovo prihvatanje bi odložilo odluku suda;
- 1.2. stranka nema opravdani razlog za kašnjenje; i
- 1.3. stranka je poučena o posledici nepoštovanja roka.

2. Odbijanje iz stava 1. ovog člana ne primenjuje se ako sud može, uz malo truda i bez saradnje stranke, ispitati činjenice slučaja.

3. Drugostepeni sud odbija i nove činjenice i dokaze koje je prvostepeni sud s pravom odbio.

Član 86.

Sazivanje sudske rasprave

1. Na sudsku raspravu, radi razmatranja predmeta, pozivaju se stranke, odnosno njihovi zakonski ili ovlašćeni zastupnici, kao i svedoci i veštaci, čije saslušavanje drugostepeni sud oceni neophodnim.

2. Sudska rasprava se održava i sud donosi meritornu odluku, čak i ako se jedna ili obe uredno pozvane stranke ne pojave bez datog opravdanog razloga. U ovom slučaju, odluka se donosi po osnovu žalbenih navoda i navoda iz odgovora na žalbu, te i razmatranja suda.

3. Iz poziva za raspravu stranka se upoznaje sa procesnim posledicama nedolaska na raspravljanje stvari.

Član 87.

Pravila za održavanje sudske rasprave

1. Raspravljanje stvari na sudskoj raspravi, pred drugostepenim sudom, počinje konciznim objašnjenjima sudije izvestioca u vezi sa predmetom, ali bez iznošenja svog mišljenja o osnovanosti žalbe.

2. Nakon toga podnosilac žalbe obrazlaže svoju žalbu, a suprotna strana odgovor na žalbu.

3. Ako se neko dokazno sredstvo ne može direktno upotrebiti, apelacioni sud odlučuje da se čita zapisnik u delu koji sadrži takav dokaz.

Član 88.

Dopuna odredaba postupka za prvostepeno suđenje

Osim ako u ovom Poglavlju nije izričito drugačije predviđeno, druge odredbe ovog zakona o suđenju

u prvom stepenu, osim odredaba za razmatranje u pisanom postupku, shodno se primenjuju i na postupak pred drugostepenim sudom.

Član 89. **Načelo razmatranja u drugom stepenu**

1. Drugostepeni sud, u granicama žalbe, utvrđuje činjenice, prikuplja dokaze, ispituje zakonitost pobijene presude i odlučuje o predmetu, isto kao i prvostepeni sud.

2. Nove činjenice ili dokazi prihvataju se shodno uslovima iz člana 85. ovog zakona.

Član 90. **Sudske odluke**

1. Drugostepeni sud, zavisno od slučaja, može da:

- 1.1. odbaci žalbu kao neblagovremenu, nepotpunu ili nedozvoljenu;
- 1.2. ukine pobijenu presudu i odbaci tužbu;
- 1.3. usvoji žalbu, ukine pobijenu presudu i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje;
- 1.4. usvoji žalbu, ukine pobijenu presudu i predmet meritorno reši preinačenjem prvostepene presude; ili
- 1.5. odbije žalbu kao neosnovanu i potvrdi pobijenu presudu.

Član 91. **Odbacivanje žalbe kao neblagovremene, nepotpune ili nedozvoljene**

Drugostepeni sud rešenjem odbacuje žalbu kao neblagovremenu, nepotpunu ili nedozvoljenu, ako to nije učinio prvostepeni sud u skladu sa ovim zakonom.

Član 92. **Ukidanje pobijene presude i odbacivanje tužbe**

1. Drugostepeni sud ukida pobijenu presudu i odbacuje tužbu ako utvrdi da je prvostepeni sud odlučio o tužbi:

- 1.1. koja nije deo nadležnost suda;
- 1.2. za koju teče parnica u drugom suđenju;
- 1.3. za koju postoji pravosnažna presuda; ili
- 1.4. od koje je tužilac odustao ili za koju postoji sudsko poravnjanje.

Član 93. **Ukidanje pobijene presude i vraćanje stvari na ponovno suđenje**

1. Drugostepeni sud rešenjem ukida prvostepenu presudu i stvar vraća istom prvostepenom sudu na ponovno suđenje, ako utvrdi da postoji jedan od sledećih razloga navedenih u žalbi:

- 1.1. ako nekoj od stranaka protivzakonitom radnjom, a posebno zbog neurednog poziva, nije data mogućnost da učestvuje u razmatranju stvari, a takva radnja je uticala na donošenje zakonite i pravične odluke;

1.2.ako je sud doneo presudu bez održavanja glavne rasprave u pravnoj stvari;

1.3.ako je u donošenju presude učestvovao sudija koji se prema zakonu mora izuzeti od suđenja; ili

1.4.ako odluka suda ne sadrži nijedan od bitnih elemenata koji se zahtevaju zakonom.

Član 94. Preinačavanje presude

1. Drugostepeni sud ukida prvostepenu presudu i sam rešava predmet preinačenjem ili zamenom pobijene presude, ako utvrdi da je prvostepeni sud učinio neku drugu bitnu povredu pravila postupka, nepotpuno i pogrešno utvrdio činjenično stanje ili pogrešno primenio materijalno pravo.

2. Drugostepeni sud ne može preinačiti prvostepenu presudu na štetu podnosioca žalbe, ako je samo on podneo žalbu, a ne i protivna strana.

Član 95. Odbijanje neosnovane žalbe

Drugostepeni sud presudom odbija žalbu kao neosnovanu i potvrđuje prvostepenu presudu ako utvrdi da ne postoje razlozi iz kojih je presuda pobijena ili nisu presudni za donošenje drugačije odluke.

Član 96. Sadržaj drugostepene odluke

1. Odredbe ovog zakona o sadržini presude shodno se primenjuju i na sadržinu presude, odnosno rešenja drugostepenog suda.

2. U obrazloženju presude, odnosno rešenja, drugostepeni sud mora oceniti žalbene navode koji su bili od presudnog značaja za donošenje odluke i navesti razloge koje je uzeo u obzir prilikom donošenja ove odluke.

Član 97. Dostavljanje drugostepene odluke

1. Drugostepeni sud sve spise predmeta vraća prvostepenom sudu, sa dovoljnim brojem primeraka svoje odluke za dostavu strankama i zainteresovanim licima, kao i jedan primerak prvostepenom sudu.

2. Drugostepeni sud preduzima radnje iz stava 1. ovog člana u roku od sedam (7) dana od dana donošenja odluke.

POTPOGLAVLJE II. VANREDNI PRAVNI LEKOVI

Član 98. Vanredni pravni lekovi

1. U pogledu zahteva za vanredne pravne lekove protiv pravnosnažnih odluka u upravnom suđenju primenjuje se relevantni zakon o parničnom postupku na snazi.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, zahtevi za zaštitu zakonitosti nisu dozvoljeni u upravnom suđenju.

**POGLAVLJE VIII.
OBEZBEĐENJE TUŽBE U UPRAVNOM SPORU**

**POTPOGLAVLJE I.
OBEZBEĐENJE TUŽBENOG ZAHTEVA U UPRAVNOM SPORU**

Član 99.

Posebne mere obezbeđenja tužbe u upravnim sporovima

1. Za obezbeđenje tužbe u slučaju tužbi za ukidanje upravnog akta iz člana 14. ovog zakona ili tužbe za obustavu vršenja druge upravne radnje iz podstava 1.1. člana 16. ovog zakona, sud, na zahtev, može odlučiti o obustavi sprovođenja akta, odnosno o hitnoj obustavi drugih upravnih radnji.
2. Za obezbeđenje tužbe u slučaju tužbi za ukidanje normativnog podzakonskog upravnog akta, sud, na zahtev, može odlučiti o nesprovođenju ili obustavljanju pravnih dejstava normativnog podzakonskog akta.
3. Za obezbeđenje tužbe u slučaju tužbi za donošenje upravnog akta iz člana 15. ovog zakona, ili za vršenje druge upravne radnje iz podstava 1.2. člana 16. ovog zakona, sud, na zahtev, može odrediti privremenu meru koja se sastoji u privremenom uređenju pravnog odnosa u sporu.
4. Osim ako ovim članom nije izričito drugačije predviđeno, sud, na zahtev, može odrediti bilo koju drugu odgovarajuću i srazmernu meru utvrđenu relevantnim zakonom o parničnom postupku na snazi, u slučajevima kada mere iz st. 1. i 3. ovog člana ne pružaju dovoljnu zaštitu predlagaču obezbeđenja.
5. Zahtev iz ovog člana podnosi se uz tužbu ili nakon podnošenja tužbe sudu.

Član 100.

Uslovi za određivanje posebnih mera obezbeđenja

1. Mera obezbeđenja iz st. 1. i 2. člana 99. ovog zakona može se odrediti ako iz prethodnog preispitivanja, sud oceni da su ispunjeni sledeći uslovi:
 - 1.1. određivanje mere obezbeđenja je neophodno kako bi se izbegla teška, nenadoknadiva šteta po interese predlagača mere;
 - 1.2. određivanje mere obezbeđenja ne narušava ozbiljno javni interes.
2. Za određivanja mere obezbeđenja iz stava 1. člana 99. ovog zakona, sud ispituje ispunjenost uslova iz podstavova 1.1. i 1.2. ovog člana u skladu sa načelom srazmernosti.
3. Mera obezbeđenja iz stava 3. člana 99. ovog zakona može se odrediti ako se ispune uslovi iz člana 99. ovog zakona i ako je privremeno uređenje pravnog odnosa hitno radi zaštite interesa predlagača obezbeđenja.
4. Sud može, ako smatra potrebnim, zatražiti da predlagač mere, u roku koji odredi sud, da položi garanciju u visini i vrsti koju sam sud odredi, za štetu koja može nastati određivanjem i izvršenjem mere obezbeđenja ili da je dopuni. Garancija može biti u novcu ili u obavezi da predlagač ispuni druge uslove koje odredi sud radi zaštite javnog interesa koji se može narušiti.
5. Sud odlučuje o zahtevu za obezbeđenje tužbe u roku od pet (7) dana od dana isticanja predloga.
6. Rešenje suda o obezbeđenju tužbe mora biti obrazloženo i protiv nje se može izjaviti posebna žalba u roku od sedam (7) dana. Žalba na rešenje nema odložno dejstvo.

7.Pre donošenja odluke, sud dostavlja tuženom i trećem licu zahtev za obezbeđenje tužbe na odgovor koji se podnosi u roku od tri (3) dana. Ako sud smatra da je potrebno da preispita ispunjenost uslova za obezbeđenje tužbe, može održati sudsku raspravu po prijemu odgovora na zahtev za obezbeđenje tužbe.

8.Sud odlučuje po zahtevu za obezbeđenje tužbe iako odgovor iz stava 7. ovog člana nije podnet u roku.

9.Rok iz stava 5. ovog člana primenjuje se i na postupak preispitivanja žalbe na rešenje suda o obezbeđenju tužbe.

10.Nakon donošenja rešenja o obezbeđenju tužbe, sud će na zahtev ponovo ispituje da li su i dalje ispunjeni uslovi za određivanje obezbeđenja u skladu sa ovim članom. Stav 5. ovog člana shodno se primenjuje.

11.Sud postupa prioritarno u predmetima u kojima je određena mera obezbeđenja.

POGLAVLJE IX. TROŠKOVI POSTUPKA

Član 101. Troškovi postupka

1.Stranka koja izgubi sudski postupak, u celosti snosi sve sudske troškove, osim u slučaju iz člana 65. stav 6. ovog zakona.

2.Treće lice snosi troškove samo ako je podnelo određeni zahtev ili pravni lek.

3.Ne dovodeći u pitanje stav 1. ovog člana, tužena uprava, u svakom slučaju, snosi svoje troškove, bez obzira na ishod sudskog postupka.

4.Bez obzira na ishod sudskog postupka, sud može odlučiti da troškove pribavljanja dokaza snosi tužena uprava, ako je to učinila po službenoj dužnosti, jer:

4.1.očigledno tužena uprava nije izvršila neophodna ispitivanja tokom upravnog postupka; ili

4.2.nije dostavila spise upravnog postupka.

POGLAVLJE X. IZVRŠENJE SUDSKIH ODLUKA

Član 102. Opšte odredbe o primenljivom postupku izvršenja

1.Izvršenje obaveze u novcu prema dužničkoj upravi sprovodi se u skladu sa odredbama zakona o izvršnom postupku.

2.Osim ako ovim zakonom nije izričito drugačije određeno, izvršenje obaveze prema subjektu koji nije uprava primenjuje se i u skladu sa odredbama zakona o izvršnom postupku.

3.Izvršenje druge obaveze, osim obaveze u novcu, (u daljem tekstu: druga obaveza), prema dužničkoj upravi, vrši se u skladu sa odredbama ovog Poglavlja. U ovom slučaju, odredbe relevantnog zakona o izvršnom postupku dopunjuju i shodno se primenjuju samo ako i u meri u kojoj nije izričito drugačije određeno.

Član 103.

Opšta pravila za izvršenje druge obaveze

- 1.O izvršenju odlučuje i sprovodi sudija koji je sudio stvar u prvom stepenu (u daljem tekstu: „nadležni sud“). Ako to nije moguće, o izvršenju odlučuje i sprovodi drugi sudija istog suda.
- 2.Odluke u izvršnom postupku donose se rešenjem.
- 3.Izvršenje druge obaveze prema dužničkoj upravi obavlja se sredstvima iz čl. 107. i 108. ovog zakona.

Član 104.

Izvršnost

- 1.Pravosnažna presuda ili rešenje koje glasi na davanje ili činjenje postaje izvršno ako je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje.
- 2.Pravosnažna presuda ili rešenje koje glasi na nečinjenje ili činjenje, postaje izvršno odmah po pravosnažnosti.
- 3.U slučaju iz stava 1. ovog člana, dužnik je dužan da dobrovoljno ispuni presudu ili rešenje u razumnom roku koji je izričito odredio sud u presudi ili rešenju koje se izvršava. Ako sud ne odredi izričit rok za dobrovoljno ispunjenje, primenjuje se opšti rok od petnaest (15) dana od dana pravosnažnosti odluke.
- 4.Rešenje o određivanju mere obezbeđenja postaje izvršno odmah po uručenju stranci, izuzev kada sud u rešenju odredi duži rok.

Član 105.

Pokretanje izvršnog postupka

- 1.Osim ako ovim zakonom nije izričito drugačije određeno, izvršni postupak se pokreće na zahtev poverioca.
- 2.Zahtev za izvršenje mora biti dovoljno jasan da utvrdi presudu ili rešenje koje se izvršava i pojasni potpuno ili delimično dobrovoljno neispunjenje obaveze.
- 3.Osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, izvršenje se može pokrenuti samo po osnovu rešenja o izvršenju koje donosi nadležan sud.
- 4.Sredstva izvršenja, u svakom slučaju, po službenoj dužnosti bira nadležan sud, u skladu sa načelom efikasnosti i srazmernosti, te i nezavisno od zahteva dužnika. Sredstva izvršenja se utvrđuju u rešenju o izvršenju.
- 5.Rešenje o izvršenju protiv uprave dostavlja se čelniku relevantne uprave u skladu sa zakonom. Izvršenje u ovom slučaju se bez odlaganja pokreće odmah po uručenju rešenja.
- 6.Izuzetno, rešenje o određivanju mere obezbeđenja izvršava se po službenoj dužnosti, bez potrebe dužnikovog zahteva ili donošenja rešenja o izvršenju. U ovom slučaju sredstva za izvršenje određuju se neposredno u rešenju o određivanju mere obezbeđenja.

Član 106.

Opšte obaveze

- 1.Dužnik, poverilac ili treće lice dužni su da ispoštuju obaveze koje proističu iz rešenja o izvršenju.

2.Svaki funkcioner ili javni službenik, posebno, dužan je da saraduje u sprovođenju rešenja o izvršenju protiv uprave.

3.Svaki čin ili radnja uprave u svojstvu dužnika koja ima za cilj ili posledicu izbegavanje ili onemogućavanje ispunjenja rešenja ili presude je nezakonit.

Član 107. Novčane kazne

1.Ako uprava ne sprovede presudu ili rešenje, nadležni sud, prema službenoj dužnosti, može izreći novčanu kaznu. Novčana kazna se izriče:

1.1.odgovornom službeniku za tu upravnu stvar, u skladu sa zakonom o opštem upravnom postupku; ili

1.2.čelniku institucije, ako odgovorni službenik nije imenovan ili se ne može identifikovati.

2.Novčana kazna se izriče ako je do nesprovođenja došlo krivnjom ili bez pravnih razloga.

3.Vrednost prinudne kazne iznosiće od pedeset odsto (50%) do sto odsto (100%) od novčane vrednosti koeficijenta plate utvrđene godišnjim zakonom o budžetu, za svaki dan kašnjenja u sprovođenju. U slučaju daljeg neizvršenja presude ili rešenja u roku od pet (5) dana od dana izricanja prve novčane kazne, izriče se druga veća novčana kazna. Novčana kazna se može, po potrebi, izreći više puta do potpunog izvršenja.

Član 108. Donošenje akta direktno od strane suda

1.Ako uprava ne sprovede presudu ili rešenje kojom je obavezana ili naložena da donese traženi upravni akt, odnosno upravni akt, nadležni sud, ako je prikladno i bez prisustva stranaka, sam donosi upravni akt koji zamenjuje akt dužničke uprave.

2.Prema stavu 1. ovog člana, donošenje se smatra prikladnim u sledećim slučajevima:

2.1.neophodno upravno odlučivanje nije diskreciono pravo ili diskrecija je ograničena na jedan izbor;

2.2.nije više potrebno dodatno ispitivanje činjenica koje ne može izvršiti sam nadležni sud; ili

2.3.donošenje upravnog akta nije složeno i ne zahteva specifično poznavanje određenih tehničkih uslova.

Član 109. Promena činjeničnog ili pravnog stanja

1.Ako se presuda ili rešenje ne može izvršiti jer je promena činjeničnog ili pravnog stanja, koja je nastala nakon što je isto postalo izvršno, učinila ispunjenje objektivno nemogućim ili nesrazmernim, dužnička uprava je dužna da bez odlaganja obavesti sud, ali najkasnije u roku od deset (10) dana od dana saznanja o posledici promene.

2.Sud ocenjuje nastalu situaciju i odobrava mere za obezbeđenje izvršenja na najbolji mogući način koji odgovara novonastaloj situaciji, uključujući određivanje novčane naknade za deo presude koji se ne može izvršiti.

**POGLAVLJE XI.
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 110.
Prelazne odredbe**

1.Upravni sporovi o kojima se sudi danom stupanja na snagu ovog zakona u nadležnom prvostepenom, drugostepenom ili Vrhovnom sudu, nastaviće se suditi po odredbama zakona na snazi u vreme podnošenja tužbe.

2.Upravni sporovi koji se upućuju drugostepenom ili Vrhovnom sudu na suđenje nakon stupanja na snagu ovog zakona, sude se prema zakonskim odredbama koje su bile na snazi u vreme podnošenja žalbe ili revizije.

3.Za sporove za koje je odlučeno ukidanje odluke i vraćanje predmeta na ponovno suđenje, nakon stupanja na snagu ovog zakona, u ponovnom suđenju primenjivaće se odredbe ovog zakona.

**Član 111.
Ukidanje**

Stupanjem na snagu ovog zakona stavlja se van snage Zakon br.03/L-202 o upravnim sporovima.

**Član 112.
Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu godinu dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

**Zakon br.08/L-182
14. decembar 2023. godine**

**Proglašeno ukazom Br. DL-212/2023, dana 28.12.2023, od strane Predsednice Republike
Kosova Vjosa Osmani-Sadriu**